

BDT2017. 3662.

Az ügyvéd felelősséggel tartozik, ha jogszabályba ütköző szerződés megkötésében közreműködik, és akkor is, ha ilyen szerződéstervezetet készít és azt a felek rendelkezésére bocsátja. Ezzel olyan téves tájékoztatást nyújt, amit az ügyvédekről szóló törvény ugyancsak tilt.¹

Alkalmazott jogszabályok: 1959. évi IV. tv. 474. §; 1998. évi XI. tv. 1. §, 3. §, 10. §

[1] Az irányadó tényállás szerint a felperes és a perben nem álló M. B. 2004. szeptember 27-ig az ORTT műsorszolgáltatási engedélyével az A. Televíziót üzemeltető S. 94 Bt. beltágjai voltak. A műsorszolgáltatási jogosultság, illetve a műsorszolgáltató televízió megszerzése céljából a D. Kft. képviselőjében eljárva az alperes 2004. szeptember 6-i keltezéssel ajánlatot tett a beltágoknak, akik azt szeptember 16-i levelükkel lényegében - kisebb módosításokkal - elfogadták. E válaszlevelet az ügyvédi iroda részéről eljáró dr. K. Gy. ügyvéd vette át. Ezt követően az ügyvéd jelenlétében az S. 94 Bt. beltágjai, valamint az ajánlatot tevő D. Kft. ügyvezetői tárgyalásokat folytattak, ennek eredményeként a D. Kft. 2004. szeptember 27-én több szerződést kötött az S. 94 Bt. beltágjaival, köztük a felperessel.

[2] A szerződéskötés elhatározásához kapcsolódóan az S. 94 Bt. 2004. szeptember 27-én tagok gyűlését tartott. Az itt meghozott 2/2004. (IX. 27.) számú határozat szerint - egyebek mellett - aznapi hatállyal az S. 94 Bt. beltágjaivá váltak a D. Kft., valamint T. J., míg a felperes és M. B. beltági jogviszonyukat megszüntették és a társaság kültagjai lettek. Ezen a napon módosították a betéti társaság társasági szerződését, mely szerint a felperes és M. B. a társaságból, mint beltagok kiléptek, ezzel egyidejűleg a társaság új kültagjaivá váltak. Utóbbi vagyoni hozzájárulása változatlanul 10 000 forint maradt. A felperes a kilépéskor vissza nem vett 5000 forintos vagyoni hozzájárulását további 5 000 forintos hozzájárulással növelte. A társaságba beltágként 76 000 forintos vagyoni szolgáltatás mellett lépett be beltágként a D. Kft., T. J. pedig 4 000 forintos vagyoni szolgáltatás mellett.

[3] Ugyanezen a napon a felperes, M. B. és a D. Kft. aláírták a dr. K. Gy. ügyvéd által szerkesztett „Kártalanítási és együttműködési megállapodást” is. E szerint a felperes és M. B. társaságbeli tagsági jogviszonyának változása és üzletvezetői, képviselői megbízásának megszűnése miatt az okiratban foglaltak szerint rendezték a társasági szerződés módosításában nem szabályozott, és az átadás-átvétellel összefüggésben keletkezett jogviszonyokat. Tényként rögzítették, hogy a korábbi beltagok rendelkeztek az ORTT engedélye alapján műsorszolgáltatási jogosultsággal, mely rendelkezési jogosultságukat a társasági szerződés módosítása folytán elvesztették. Ezzel a változással olyan károsodást szenvedtek, amelyhez felróhatóság nem kapcsolódott, és amely nem került megtérítésre. A D. Kft., mint „kártalanító” vállalta, hogy 2004. december 31-ig 12 000 000 forintot, 2006. december 31-ig pedig további 24 000 000 forintot megfizet a volt beltágoknak a felróhatósághoz nem kapcsolódó, a műsorszolgáltatási jogosultságnak a társasági szerződés módosításából eredő elvesztése által keletkezett károsodás, és a műsorszolgáltatási jogosultság jogi értékén túlmenő társadalmi presztízs elvesztése miatt. A

¹ Megjelent: Bírósági Döntések Tára 2017/4/52.

szerződő felek kötelezettséget vállaltak arra, hogy a második részösszeg megfizetésével egyidejűleg nettó 500 000 Ft/m² áron adásvételi szerződést kötnek a D. Kft. beruházásában megvalósuló üzlethelyiségre vagy üzlethelyiségekre. A „kártalanítottak” a vételárat a kártalanítás jogcímén fennálló követelésük beszámításával, illetve az ezt meghaladó vételár megfizetésével egyenlítik ki. A megállapodáson az alperes ellenjegyzése nem szerepelt.

[4] Szintén 2004. szeptember 27-én ugyanezen felek között engedményezési szerződés is létrejött. A felperes és M. B. a D. Kft.-re engedményezték 12 000 000 forint ellenében az S. 94 Bt.-vel szemben fennálló, tagi hitelezési jogviszonyból származó követelésüket. A D. Kft. e szerződés alapján két napon belül 10 000 000 forint, az év végéig pedig további 2 000 000 forint megfizetését vállalta, és az engedményezőknél személyenként 5 000 000 forintot át is utalt. 2005. január 11-én az S. 94 Bt. a felperesnek és M. B.-nek személyenként további 7 000 000 forintot kifizetett, az átutaláson „A. TV szerz. alapján” megjegyzést feltüntetve.

[5] A felperes és M. B. a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság előtt pert indított a D. Kft. ellen a megállapodásban rögzített kártalanítási összeg megfizetése iránt.

[6] A bíróság ítéletével a keresetet elutasította, egyúttal megállapította, hogy a megállapodás semmis annak színlelt volta miatt.

[7] A Debreceni Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Határozatának indoklásában rámutatott, hogy a szerződés tárgya nyilvánvalóan a beltagsági jogviszony, illetve az ahhoz kapcsolódónak tekintett, a társaságot megillető műsorszolgáltatási jogosultság volt, azzal a felek - akarategységben - az A. Televízió értékesítését kívánták elérni. A D. Kft. célja a műsorszolgáltatási jogosultság megszerzése, a volt beltagok szándéka pedig a műsorszolgáltatási jogosultságot megtestesítő A. Televízió - maga a médium - értékesítése volt. A betéti társaság beltágjai részt vettek a televíziózásban, személyes közreműködésük tagi mivoltukhoz kapcsolódott. A megkötött megállapodás - függetlenül a szerződésben megjelölt jogcímtől - a beltagsági jogviszonnyal kapcsolatban tartalmazott vagyoni rendelkezéseket, erre azonban nincs törvényes lehetőség. Az A. Televízió adásvételével kapcsolatos kérdéseket, mint a beltagok vagyoni betéte átruházására irányuló megállapodást tartalmazó szerződés a gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXLIV. törvény (a továbbiakban: 1997-es Gt.) kógens rendelkezéseibe ütközött, így a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959-es Ptk.) 200. § (2) bekezdése alapján semmis.

[8] A Legfelsőbb Bíróság a lefolytatott felülvizsgálati eljárásban a Debreceni Ítéltábla jogerős ítéletét hatályában fenntartotta.

[9] A felperes keresetében 18 000 000 forint megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Keresetét azzal indokolta, hogy az alperes jogellenes magatartást tanúsított, amikor semmis szerződést készített, mivel ezzel megsértette az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény (a továbbiakban: Üt.) 3. § (2) bekezdését, ezért az Üt. 10. § (1) bekezdése alapján kártérítési felelősséggel tartozik a polgári jog szabályai szerint.

[10] Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Elsődleges védekezése szerint a követelés elévült. Ezen túl hivatkozott arra is, hogy a kártalanítási és együttműködési megállapodás megnevezésű okirat tervezetként készült, azt csak, mint tárgyalási alapot adta át a feleknek a többi okirattal együtt, melyek közt ügyvédi meghatalmazás nem szerepelt. Egyebekben kérte figyelembe venni, hogy a felperest nem érte kár, igényét az S. 94 Bt.-vel szemben érvényesíthette volna.

[11] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest 12 000 000 forint és járulékai megfizetésére, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Határozatának indoklásában megállapította, hogy a kártalanítási és együttműködési megállapodás elkészítésekor az alperesi ügyvédi iroda, illetve azon belül ténylegesen dr. K. Gy. ügyvéd a D. Kft. képviselőjében járt el.

Ezt támasztotta alá a D. Kft. képviseletében a felperesnek 2004. szeptember 6-án tett ajánlata, valamint az ajánlatot elfogadó, 2004. szeptember 16-i keltezésű levél, amelynek címzettje dr. K. Gy. jogi képviselő volt. Az iratot a címzett a D. Kft. képviseletében átvette.

[12] Az elsőfokú bíróság nem találta alaposnak az alperes azon hivatkozását, mely szerint nem szerződést, csupán tervezetet készített, és ez, mint tárgyalási alap került átadásra a feleknek. E körben utalt a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság ítéletében foglaltakra. Ugyancsak alaptalannak ítélte azt a védekezését, hogy az irat az irodájában nem került aláírásra. Állítását cáfolta a felperes előadása és M. B. tanúvallomása. A tanúvallomásokat értékelve arra a következtetésre jutott, hogy a megállapodást a szerződő felek az alperes által szerkesztett tartalommal kötötték meg. Nem osztotta az alperes álláspontját a tekintetben sem, hogy a felperesnek nem következett be kára, mert azzal, hogy nem járt el körültekintően és az elvárható gondossággal a szerződés elkészítésekor, meghiúsította, hogy a felperes a megállapodásban rögzítetteket be nem tartó másik szerződő féllel szemben a megállapodás alapján igényt érvényesíthessen.

[13] A bíróság az alperes elévülési kifogását annak 12 000 000 forintot meghaladó részében alaposnak találta. Kifejtette, hogy a fizetési felszólítás alkalmas az elévülési idő megszakítására, mivel az alperesi ügyvédi irodában ügyvédként dr. K. Gy. tevékenykedett, a neki címzett írásbeli felszólítást a kötelezettnek küldött felszólításnak kell tekinteni. Rámutatott, hogy a kárt az alperes okozta azzal, hogy nem járt el körültekintően és az elvárható gondossággal a szerződés elkészítésekor, mellyel az Üt. 3. § (2) bekezdésében foglalt kötelezettségét megszegte. Mindezek következtében - az el nem évült követelés erejéig - az alperes kártérítési felelőssége fennállt.

[14] Az ítélettel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, amely annak részbeni megváltoztatására és a kereset teljes elutasítására irányult. Indokolásában hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta azt a körülményt, hogy a szerződés egy átalakulási folyamat elhatározásával együtt, korlátolt felelősségű társaság keretében történő továbbműködtetésre irányult, ezt az ajánlatot fogadta el a felperes és tulajdonostársa, és ennek megfelelően került sor a későbbiek során a tagok gyűlése jegyzőkönyvének dokumentálására. Az ajánlat tehát feltételként határozta meg a korlátolt felelősségű társasági formává történő átalakulást, amely abból a szempontból bírt jogi relevanciával, hogy az ajánlat az akkor hatályos 1997-es Gt. szerinti üzletrész-átruházási követelmények betartásával született meg, nem utalt arra, hogy meg nem engedett üzletrész-átruházás valósulna meg. Kiemelte, hogy a felek tisztában voltak azzal, hogy betéti társaság esetén üzletrész átruházására nem kerülhet sor, szükséges a korlátolt felelősségű társasággá való átalakulás. Azt nem vitatta egyik peres fél sem, sőt a tanúk sem, hogy a kártalanítási és együttműködési megállapodás szövegtervezete együtt jött létre egy, az alperesi ügyvédi iroda által szerkesztett, társasági szerződést módosító okirat szövegtervezetével. A tervezeti formában készült, társasági szerződést módosító okirat és a kártalanítási és együttműködési megállapodás egymásra tekintettel jöttek létre, vagyis a kártalanítási megállapodásban vállalt kötelezettségek kapcsolódtak a társasági szerződést módosító okiratban jelzett feltételekhez. Hangsúlyozta, hogy életszerűtlen az, hogy a két egymásra tekintettel létrejövő okirat közül az egyik aláírásra kerül, a másik pedig - amely valójában a tagi kilépést tartalmazza - nem. A felek nyilvánvalóan nem vállaltak volna fizetési kötelezettséget a per tárgyát képező kártalanítási és együttműködési okirat aláírásával anélkül, hogy az egész jogügylet célját jelentő korlátolt felelősségű társasággá történő átalakulásra, mint feltételre vonatkozó okirat nem kerül aláírásra. Így - érvelése szerint - az Üt. 1. §-ában és 3. § (2) bekezdésében foglalt kötelezettségét nem szegte meg. Álláspontja az volt, hogy felróhatóság nem terheli, hiszen az okirat tervezetének elkészülését követően a társaság tagok gyűlését tartott, ahol a tagok gyűléséről készült jegyzőkönyv gyakorlatilag ugyanezt a tartalmat rögzítette. Kifejtette, hogy a felperes beltagi jogviszonyának megszűnését a cégjegyzék tartalma szerint is az alperesi

okiratszerkesztést követő tagok gyűlése eredményezte. Az alperes felróhatósága ezért sem állapítható meg.

[15] Az alperes véleménye szerint tévesen döntött az elsőfokú bíróság a kár bekövetkezéséről is. A műsorszolgáltatási jogosultság ugyanis nem a felperest, hanem az S. 94 Bt.-t illette, a gazdasági társaság vagyoni értékű joga volt, ezért a felperes a betéti társaságból való kilépés időpontjában a betéti társasággal való elszámolás keretében követelhetette volna e jog értékének megtérítését. Hangsúlyozta, hogy a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság és a Debreceni Ítéltábla is az elévülési időn belül hozta meg ítéletét, ezért az elszámolási igényét a betéti társasággal szemben módja lett volna érvényesíteni.

[16] A fellebbezés alaptalan.

[17] Az ügyvédi megbízási jogviszonyra vonatkozó általános rendelkezéseket az 1959-es Ptk. 474-483. §-ai, különös szabályait az Üt. tartalmazza. Az 1959-es Ptk. 474. § (1) és (2) bekezdése, valamint az Üt. 1. §-a és 3. § (2) bekezdése alapján az ügyvéd feladata, hogy a rábízott ügyet a legjobb tudása szerint, lelkiismeretesen, a jogszabályok betartásával lássa el. Az Üt. 3. § (3) bekezdése azonban külön is nevesít olyan eseteket, ahol az ügyvéd köteles megtagadni mindenféle együttműködést. Eszerint - egyebek mellett - nem működhet közre, ha közreműködését olyan jogügyletnek kéri, amely jogszabályba ütközik vagy jogszabály megkerülésére irányul. Az irányadó jogszabályok alapján megállapítható volt, hogy az ügyvéd kötelezettsége, hogy megbízásának ellátása során a hivatásától elvárható legjobb tudása szerint segítse elő a megbízó érdekeinek érvényesítését és kötelezettségeinek teljesítését. A tevékenysége körében okozott kár megtérítéséért - az Üt. 10. § (1) bekezdése alapján - a Ptk. általános szabályai szerinti kártérítési felelősség terheli, vagyis érvényesülnek a szerződésszegéssel okozott kártérítés feltételei, az 1959-es Ptk. 318. § (1) bekezdésében és 339. § (1) bekezdésében foglaltak. Kártérítési felelősségének zsinórmértéke az ügyvédi hivatásból eredő, legjobb tudásának megfelelő, kellően gondos magatartás.

[18] Az ítéltábla szerint mindezek miatt helyesen vizsgálta az elsőfokú bíróság elsődlegesen az alperes perrel érintett okiratszerkesztő tevékenységét, ennek kapcsán tett ténymegállapításaival, bizonyítékmérlegelésével az ítéltábla egyetértett. A szerződést az alperes szerkesztette, azt pedig - a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 164. § (1) bekezdése szerinti kötelezettsége ellenére - nem tudta bizonyítani, hogy az az aláírttól eltérő tartalmú lett volna. Lényeges körülmény, hogy az alperest a korábbi jogerős döntés is okiratszerkesztő ügyvédként minősítette. Annak, hogy végül a felek az ő jelenlétében írták-e alá az okiratot, azt ellenjegyezte-e, vagy csak „tárgyalási alapnak” szánta, nem volt jelentősége. Azt ugyanis maga sem vitatta, hogy szerződéstervezetet készített, ami azt jelenti, hogy a szerződést kötő feleknek - megbízás alapján eljárva - az okiratban rögzített tartalmú tájékoztatást adta. Mivel pedig az ügyvédi tevékenység - egyebek mellett - az Üt. 5. § (1) bekezdés *d)* pontjában rögzített okiratszerkesztésen túl a *c)* pont szerint jogi tanácsadásra, illetőleg a (3) bekezdés *c)* pontja értelmében pénzügyi és egyéb üzletviteli tanácsadásra is kiterjed, felelőssége - az egyéb feltételek fennállta esetén - akkor is megállapítható, ha az okiratban foglaltakat csupán „tárgyalási alapnak” szánta.

[19] A perbeli esetben bizonyításra került, hogy az alperes által készített szerződéstervezet jogszabályba ütközött, ezt jogerős ítélet, a Debreceni Ítéltábla - a Legfelsőbb Bíróság által hatályában fenntartott - ítélete állapította meg. Az ügyvéd megszegi a megbízási szerződést és az Üt. rendelkezéseit, ha a feleket nem tájékoztatja megfelelően azokról a tényekről, amelyek az érvényes szerződés megkötéséhez szükségesek és e nélkül jogszabályba ütköző szerződés létrejöttében közreműködik (Kúria Pfv.VI.21.957/2011/11. számú határozat). Az alperes jogszabályba ütköző eljárása eredményeként a felperes elvesztette igényérvényesítési

jogosultságát az együttműködési és kártalanítási megállapodásban rögzített kötelmi igényét illetően.

[20] Az ítéletábra nem fogadta el az alperes azon, a kimentés körében tett hivatkozását sem, mely szerint az általa tervezetnek szánt szerződést arra az esetre szerkesztette, ha az S. 94 Bt. korlátolt felelősségű társasággá alakul. Ezt a hivatkozását egyébként semmilyen tény, körülmény nem támasztotta alá, az a tervezet szövegéből sem következett. Egyedül az aznap született 3. számú tagok gyűlésén hozott határozat utalt az átalakulásra, a tervezet szövegezése viszont kifejezetten a működő betéti társaságra vonatkozott. Emiatt azt sem lehetett megállapítani, hogy a felperes az 1959-es Ptk. 340. § (1) bekezdésében foglalt kárelhárítási, illetve csökkentési kötelezettségét megsértette volna azzal, ha akadályozza az átalakulási folyamatot, ahogy azt a másodfokú tárgyaláson az alperes állította. Az érintett megállapodás szövegéből adódóan ugyanis követelését a betéti társaságként történő működési időszakra vonatkozó rendelkezések miatt a D. Kft.-vel szemben nem érvényesíthette volna.

[21] Az ítéletábra szerint az alperes részéről eljáró jogász szakképesítésű ügyvédnek ismernie kellett a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket, és megbízotti feladata volt olyan okirat szerkesztése, amely azoknak megfelel, és amely alapján a felperes hozzájuthat a neki a D. Kft. által - az okirat szerint - elismerten járó összeghez. Azonban erre a megállapodás igazoltan nem volt alkalmas, a későbbiekben jogszabályba ütközés miatti érvénytelensége is megállapításra került. Ez a mulasztás az alperes részéről olyan szerződésszegő, ezáltal jogellenes magatartásnak minősül, amelynek alapján helytállni tartozik a felperes ebből származó kárának megtérítéséért. Lényeges, hogy az alperes azt sem bizonyította az eljárás során, hogy a megfelelő tájékoztatást megadta volna - erre vonatkozó Üt.-beli kötelezettsége ellenére - a tekintetben, hogy a felperesnek a betéti társasággal kell elszámolnia. Az adott körülmények között az ügyvéd feladata az lett volna, hogy más szerződéses konstrukció létrehozását javasolja teljes körű tájékoztatás mellett.

[22] Egyetértett az ítéletábra az elsőfokú bírósággal abban is, hogy a felperest az alperes gondossági mércét sértő magatartása kapcsán kár érte. Az érintett szerződés szerint a felperesnek meghatározott összeg járt volna, de ezt a kötelmi igényét a szerződés érvénytelensége miatt a másik féllel - szerződéses partnerével - szemben nem érvényesíthette, de arra sem volt jogi lehetősége a cégjegyzékbe bejegyzett tagváltás miatt, hogy az eredeti állapot helyreállítását igényelje. A felperes nyilvánvalóan nem lépett volna ki a betéti társaságból és vált volna a társaság kültagjává, amennyiben tudja, hogy a kártalanítási és együttműködési megállapodásban rögzített összeget - annak érvénytelensége miatt - nem kaphatja meg. Azonban e tekintetben nem volt módja a kérelemnek helyt adó változásbejegyzési végzés ellen pert indítani annak hatályon kívül helyezése iránt, miután a perbeli szerződés érvénytelenségéről csak az ítéletből szerzett tudomást, addigra pedig a változásbejegyzést elrendelő végzés hatályon kívül helyezése iránti per megindításának 30 napos jogvesztő határideje [a cégnyilvántartásról, a cégnyilvánosságról és a bírósági cégeljárásról szóló 1997. évi CXLV. törvény (a továbbiakban: 1997-es Ctv.) 46. § (3) bekezdés] eltelt.

[23] Az ítéletábra megállapította azt is, hogy az ügyvéd a gondos eljárást sértő magatartásával kárt okozott a felperesnek, hiszen - ahogyan az érvénytelen szerződés szövegéből látható volt - az azt megkötő felek is vagyoni értékkel bírónak rögzítettek bizonyos körülményeket, ezek értékét is meghatározták. Nyilvánvalóan lett volna olyan jogi megoldás, amelynek esetén a felperes a szerződéses értékhez hozzájut. Ilyen lehetett volna az alperes által előadott azon megoldás, miszerint a betéti társaság korlátolt felelősségű társasággá alakul, és csak ezt követően értékesíti a felperes - immár - üzletrészt, amely a polgári jogi jogviszonyokban dolog módjára viselkedik, és vagyoni értékkel bír. Az üzletrészt-átvételnek ugyanis jogi akadálya nincs, az a

tagsági jogok megszüntetésének tipikus módja. Azzal, hogy jogilag meg nem engedett megoldást választottak - az alperes tanácsára, amint az a szerződésből látható -, a felperes jelentős vagyoni előnytől esett el. Ennek mértéke azt a 12 000 000 forintot, amelyről az elsőfokú ítélet döntött, mindenképpen elérte, hiszen a D. Kft. is ennél magasabbra értékelte a megszerzett jogosultságokat az érvénytelen szerződésben. Mindezek következtében az alperes, akinek jogellenes magatartásával okozati összefüggésben a felperest kár érte, felelősséggel tartozik, annak megtérítésére köteles.

[24] Az ítéletábra a fentiek alapján rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság a peradatok alapján megalapozott tényállást állapított meg és abból az alperes kártérítési felelősségére vonatkozóan helyes jogi következtetést vont le. Helyesen mérlegelte az összepszerűség körében irányadó körülményeket is. A kifejtettekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta. (*Szegedi Ítéletábra Pf. I. 21 200/2015.*)